

Avizul Comitetului Regiunilor pe tema „Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana, implicarea autorităților locale și regionale”

(2008/C 325/08)

COMITETUL REGIUNILOR

- subliniază importanța inițiativei *Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*, care a acordat din nou Mediteranei un loc de seamă pe agenda europeană, a dat naștere unei dezbateri și a suscitată reflecții la înălțimea provocărilor de înfruntat;
- este convins că, de o parte și de alta a Mediteranei, inițiativele centrate doar asupra abordării diplomatice nu vor duce la soluții durabile atâta timp cât democrația locală nu se va situa în centrul dezbaterilor, atât în ceea ce privește consolidarea sa, cât și în ceea ce privește colaborarea directă dintre regiuni și orașe de pe ambele țărmuri ale Mediteranei, în cadrul *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*;
- amintește că nivelul teritorial este un nivel de guvernare la care se pot elabora soluții de adaptare și, în același timp, de răspuns la provocările mondializării, în strânsă colaborare cu celelalte niveluri instituționale. Autoritățile locale și regionale, în special în Europa, s-au afirmat progresiv drept nivelul relevant pentru elaborarea acestor soluții;
- prin urmare, repetă solicitarea ca autoritățile locale și regionale să fie recunoscute ca parteneri esențiali în *Procesul de la Barcelona* și în cooperarea euromediteraneeană;
- hotărăște să promoveze crearea unei **Adunări regionale și locale euromediteraneene (ARLEM)** — alcătuită din membri ai Comitetului Regiunilor și din reprezentanți ai asociațiilor europene și internaționale care activează în domeniul cooperării euromediteraneene, precum și dintr-un număr egal de reprezentanți ai autorităților locale și regionale de pe țărmurile de sud și de est ale Mediteranei — care să servească drept platformă permanentă de dialog, schimburi și cooperare, și solicită recunoașterea acesteia ca organ consultativ în cadrul viitoarei guvernări a *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*, după modelul rolului deținut de APEM la nivelul parlamentelor naționale.

Raportor general: dl Isidoro GOTTARDO (IT/PPE), consilier al orașului Sacile

Text de referință

Sesizarea din partea Președinției franceze a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2008, pe tema „Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana, implicarea autorităților locale și regionale” și Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu „Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana”

COM(2008)319 final

I. OBSERVAȚII GENERALE

COMITETUL REGIUNILOR

1. subliniază importanța inițiativei *Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*, care a acordat din nou Mediteranei un loc de seamă pe agenda europeană, a dat naștere unei dezbateri și a suscitât reflecții la înălțimea provocărilor de înfruntat; salută dimensiunea pragmatică, precum și viziunea politică a proiectului lansat de Președinția franceză a Consiliului Uniunii Europene, susținut de 16 țări partenere din sudul și din estul Mediteranei;

2. salută succesul anumitor măsuri și inițiative care au decurs până în prezent din *Procesul de la Barcelona*; cu toate acestea, regretă absența progreselor semnificative în ceea ce privește pacea, securitatea și dezvoltarea umană și socială, precum și lipsa de implicare a autorităților locale și regionale;

3. subliniază că *Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*, în noul său format, ar trebui să permită trecerea de la un sistem de cooperare pur interguvernamentală la un proiect de dialog între cetățenii de pe cele trei țărmuri și, în special, de colaborare între țările din sudul și din estul Mediteranei, cu implicarea autorităților locale și regionale ale acestora, în cadrul unor proiecte concrete și consensuale, înscrise într-o strategie globală bazată pe nevoile cetățenilor și pe solidaritate;

4. consideră că una dintre condițiile de care depinde succesul cooperării dintre țările euromediteraneene în vederea consolidării parteneriatului prin intermediul *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana* constă în identificarea de noi teme care să joace rolul de catalizatori, astfel încât beneficiile concrete să devină vizibile pentru cetățeni, prin transformarea declarațiilor de principiu în acțiuni concrete, ceea ce necesită implicarea puternică a reprezentanților politici locali și regionali, precum și o comunicare transparentă și clară;

5. semnaleză faptul că sporirea influenței acțiunilor autorităților locale și regionale și a societății civile asupra politicilor publice este adesea limitată de slăbiciunea democrației locale și de lipsa unui proces real de descentralizare în țările din sudul și din estul Mediteranei;

6. constată, de asemenea, că descentralizarea și guvernanta locală participativă nu merg întotdeauna mână în mână. În unele state, atât din interiorul, cât și din exteriorul Uniunii Europene, autoritățile locale și regionale se confruntă cu provocări comune, precum sporirea participării la alegeri sau promovarea implicării cetățenilor și a mediului asociativ în elaborarea de strategii și în pregătirea de proiecte urbane sau regionale de anvergură;

7. este convins că, de o parte și de alta a Mediteranei, inițiativele centrate doar asupra abordării diplomatice nu vor duce la soluții durabile, atâta timp cât democrația locală nu se va situa în centrul dezbaterilor, atât în ceea ce privește consolidarea sa, cât și în ceea ce privește colaborarea directă dintre regiuni și orașe de pe ambele țărmuri ale Mediteranei, în cadrul *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*;

8. în acest sens, salută declarația șefilor de stat și de guvern ai Parteneriatului euromediteranean, care, reuniți la Paris la 13 iulie, subliniau „că este important ca societatea civilă, autoritățile locale și regionale și sectorul privat să participe activ la punerea în aplicare a *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*”;

9. cu toate acestea, nu consideră oportun ca organismele cu legitimitate democratică, precum autoritățile locale și regionale, să fie plasate la același nivel cu acelea care nu au o astfel de legitimitate, precum societatea civilă și sectorul privat;

10. împărtășește, de asemenea, îndemnul șefilor de stat și de guvern ai Parteneriatului euromediteranean „de a spori asumarea comună a responsabilității privind procesul, de a stabili buna guvernanta pe baza egalității și de a transpune procesul în proiecte concrete, îmbunătățindu-i vizibilitatea în rândul cetățenilor, prin proiecte suplimentare regionale și subregionale, pertinente pentru cetățenii din regiune, care vor oferi acestor relații mai multă concretețe și vizibilitate”;

11. semnaleză disponibilitatea și angajamentul autorităților locale și regionale de a îmbogăți *Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*, promovând democrația locală și cooperarea descentralizată;

12. amintește experiența dobândită prin punerea în aplicare a politicilor europene, majoritatea acestora necesitând angajamentul, resursele și intervenția autorităților locale, și subliniază, astfel, experiența solidă și expertiza autorităților locale și regionale europene în ceea ce privește abordarea și gestionarea problemelor care se pun la nivel urban și rural cu privire la mediu, energie, transport, protecție civilă, fenomene de migrație, dezvoltare economică și multe alte priorități ale *Procesului de la Barcelona*, încă valabile, cum ar fi dialogul intercultural, educația, dimensiunea umană și cea socială; prin urmare, regretă că proiectele de dezvoltare anexate concluziilor summitului de la Paris nu au făcut obiectul unei consultări prealabile a autorităților locale și regionale, în pofida necesității implicării acestora în viitoarea etapă de punere în aplicare, și subliniază necesitatea corectării, pe viitor, a acestei abordări interguvernamentale, printr-o participare clară a tuturor nivelurilor de guvernanta interesate;

13. insistă, ca și în celelalte avize, emise anterior pe această temă, asupra importanței implicării autorităților locale și regionale nu numai în etapa de punere în aplicare, ci și în întregul proces de cooperare, începând cu elaborarea strategiilor, continuând cu punerea în aplicare a programelor și proiectelor, până la monitorizarea aplicării strategiilor și evaluarea rezultatelor, mai ales în ceea ce privește inițiativele în domenii în care autoritățile locale și regionale dispun de competențe ample și directe, printre care se pot cita, spre exemplu, urbanismul și amenajarea teritoriului, gospodărirea apei, gestionarea și tratarea deșeurilor, mediul și consecințele, la nivel local, ale schimbărilor climatice, dezvoltarea economică locală, gestionarea și valorizarea patrimoniului cultural și istoric, dezvoltarea turistică locală, sănătatea publică de bază, politicile de integrare și de coeziune socială;

14. salută lansarea iminentă, în cadrul Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat existent, a noului program CIUDAD, care are în vedere promovarea cooperării în privința dezvoltării urbane și a dialogului în regiunea Mediteranei; aprobă faptul că domeniile prioritare includ durabilitatea ecologică, eficiența energetică, dezvoltarea economică durabilă și reducerea dezechilibrelor sociale, domenii în care autoritățile regionale și locale dețin puteri vaste și directe și în care autoritățile locale și regionale europene pot contribui cu know-how și cu o experiență solidă;

15. atrage atenția asupra faptului că aspectele financiare ale *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana* nu au fost precizate până în prezent și că autoritățile locale și regionale pot deveni parteneri, atât pe plan politic, cât și pe plan tehnic și financiar, la elaborarea și punerea în aplicare a strategiilor și proiectelor care să răspundă, pe de o parte, nevoilor reale ale cetățenilor, iar, pe de altă parte, obiectivelor *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*; remarcă, de asemenea, că inițiativa *Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana* nu modifică absolut deloc, în termeni programatici sau financiari, dimensiunea mediteraneeană a politicii europene de vecinătate;

16. amintește că nivelul teritorial este un nivel de guvernare la care se pot elabora soluții de adaptare și, în același timp, de răspuns la provocările mondializării, în strânsă colaborare cu celelalte niveluri instituționale. Autoritățile locale și regionale, în special în Europa, s-au afirmat progresiv drept nivelul relevant pentru elaborarea acestor soluții;

17. prin urmare, repetă solicitarea ca autoritățile locale și regionale să fie recunoscute ca parteneri esențiali în *Procesul de la Barcelona* și în cooperarea euromediteraneeană;

18. recunoaște rolul și experiența diferitelor rețele și asociații ale autorităților locale și regionale naționale, europene și internaționale, care activează în cadrul cooperării descentralizate euromediteraneene, precum și expertiza și cunoașterea de către

acestea a situației de la nivel local ⁽¹⁾; prin urmare, este necesar să se concerteze într-o mai mare măsură eforturile și să se alinieze obiectivele proiectelor de cooperare descentralizată cu acelea ale Parteneriatului euromediteraneean, pentru obținerea celor mai bune rezultate;

19. își reafirmă sprijinul pentru declarația reprezentanților autorităților locale și regionale din regiunea Mediteranei și din Europa, întruniți la Marsilia, la 23 iunie 2008, cu ocazia Forumului autorităților locale și regionale din regiunea Mediteranei;

20. în acest cadru, împărtășește dorința aleșilor locali și regionali și a asociațiilor reprezentative ale acestora de a crea un instrument instituțional care să le asigure reprezentarea politică permanentă și contribuția activă la *Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*, ca instrument relevant de teritorializare, reiterând astfel ceea ce Comitetul a solicitat deja în avizele sale anterioare pe această temă;

21. prin urmare, obiectivul său este înființarea Adunării regionale și locale euromediteraneene (ARLEM), alcătuită din membri care să îi reprezinte, la paritate, pe aleșii locali și regionali din Uniunea Europeană și pe aleșii din țările partenere din regiunea Mediteranei, după modelul Adunării parlamentare euromediteraneene (APEM), creată pentru a reprezenta dimensiunea parlamentară;

II. RECOMANDĂRI POLITICE

22. solicită organelor de guvernare a *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana* să recunoască la nivel politic autoritățile locale și regionale și să le integreze în mod oficial și concret în procesul de cooperare și în *Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*;

23. prin urmare, solicită ca, în noile documente de lucru, să se definească rolul autorităților locale și regionale ca parteneri cu drepturi depline în procesul de cooperare din cadrul relansării *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*;

24. insistă asupra participării autorităților locale și regionale, încă din primele etape, alături de guvernele centrale, la elaborarea acordurilor de asociere, a documentelor strategice și a planurilor de acțiune încheiate la nivel bilateral între Uniunea Europeană și țările partenere din sudul și din estul Mediteranei, în special în cadrul politicii europene de vecinătate (PEV);

⁽¹⁾ Un număr mare de rețele, asociații și centre participă la acțiuni concrete, la studii și cercetări cu privire la țările și la cooperarea euromediteraneeană; activitatea acestora ar trebui inventariată, astfel încât să poată fi asimilată și exploatată, constituind baza oricărei noi inițiative. Se poate cita, spre exemplu, „Raportul mondial al Orașelor și autorităților locale unite privind descentralizarea și democrația locală”, care prezintă situația din țările partenere ale *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*.

25. prin urmare, solicită guvernelor euromediteraneene să instituie mecanisme de dialog național structurat și de consultare a actorilor substatali (regionali și locali), a partenerilor sociali și a societății civile, implicând și rețelele și asociațiile autorităților locale și regionale;

26. hotărăște să promoveze crearea unei **Adunări regionale și locale euromediteraneene (ARLEM)** — alcătuită din membri ai Comitetului Regiunilor și din reprezentanți ai asociațiilor europene și internaționale care activează în domeniul cooperării euromediteraneene, precum și dintr-un număr egal de reprezentanți ai autorităților locale și regionale de pe țărmurile de sud și de est ale Mediteranei — care să servească drept platformă permanentă de dialog, schimburi și cooperare, și solicită recunoașterea acesteia ca organ consultativ în cadrul viitoarei guvernări a *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana*, după modelul rolului deținut de APEM la nivelul parlamentelor naționale;

27. solicită Comisiei Europene să armonizeze, să coordoneze și să articuleze acest nou demers cu diversele programe, proiecte și instrumente comunitare ⁽²⁾ și cu cele de cooperare euromediteraneană existente ⁽³⁾, în scopul de a beneficia de experiența dobândită, de a evita repetarea activităților și de a înregistra noi progrese;

28. propune să se studieze fezabilitatea adaptării instrumentelor de sprijin structural existente la contextul mediteranean, ceea ce ar consta, în principal, într-o politică de coeziune economică și socială prin intermediul căreia cooperarea dintre autoritățile locale și regionale ale Uniunii Europene și ale țărilor din regiunea Mediteranei s-ar baza pe o dimensiune teritorială;

29. solicită organelor de guvernanță a *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana* să profite de relansarea acestui proces pentru a înainta pe calea reformei guvernancei locale și a descentralizării în anumite țări din sudul și estul

Mediteranei și pentru a iniția, în altele, procesul de descentralizare;

30. propune, prin urmare, să se acorde prioritate strategiilor de consolidare instituțională a autorităților locale și regionale și să se pună în aplicare programe de modernizare a administrațiilor și proiecte de formare a resurselor umane locale și regionale;

31. consideră că o mai mare responsabilizare a aleșilor locali și regionali va contribui la instituirea unei guvernante pe mai multe niveluri, care va implica diversele niveluri instituționale în procesul de decizie, elaborare, punere în aplicare și evaluare a politicilor publice și a politicilor de dezvoltare;

32. sugerează mobilizarea resurselor umane locale, tehnice și academice pentru punerea în aplicare a proiectelor, precum și încurajarea participării cât mai largi a cetățenilor, astfel încât aceștia să își însușească procesul de cooperare și proiectele care decurg din acesta;

33. în sfârșit, consideră că dinamica *Procesului de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana* poate reprezenta o șansă pentru toți actorii, de la diferite niveluri, în ceea ce privește învățarea, stabilirea de noi relații și de noi modalități de recunoaștere reciprocă, favorizând însușirea de către diversele părți implicate (administrații centrale și descentralizate, autorități locale și regionale, societate civilă etc.) a unei noi abordări a dezvoltării și a democrației locale;

34. recomandă propriului președinte să prezinte avizul de față Președinției franceze a UE, copreședinției Uniunii pentru Mediterana, Comisiei Europene, Parlamentului European și Comitetului Economic și Social European, Adunării parlamentare euromediteraneene și șefilor de stat și de guvern ai țărilor din sudul și estul Mediteranei.

Bruxelles, 9 octombrie 2008

Președintele
Comitetului Regiunilor
Luc VAN DEN BRANDE

⁽²⁾ Spre exemplu, fondurile de cooperare interregională, politica de extindere a Uniunii Europene spre țările candidate la aderare, cum ar fi Croația și Turcia.

⁽³⁾ Spre exemplu, politica europeană de vecinătate, programele comunitare, cum ar fi Erasmus Mundus sau programul-cadru de cercetare și dezvoltare, dialogul 5+5 între țările mediteraneene ale Uniunii Europene și țările Maghrebului.